

RT-23 UTTCh Mołodiec

Fot. Panther

RT-23 UTTCh (ros. PT-23 YTTX, w kodzie NATO: **SS-24 Scalpel**) – radziecki i rosyjski międzykontynentalny pocisk balistyczny (ICBM) z dziesięcioma głowicami jądrowymi, skonstruowany do bazowania w stałych silosach oraz wyrzutniach mobilnych.

Wchodził w skład kompleksu rakietowego **15P960/15P961 Mołodiec** (ros. 15П960/15П961 Молодец). Inne oznaczenia pocisków to 15Ż60/15Ż61 (ros. 15Ж60/15Ж61), RS-22B/RS-22W (w traktacie Start-I).

RT-23

System rakietowy RT-23UTTCh był rezultatem trwających wiele lat wysiłków zmierzających do stworzenia napędzanego paliwem stałym bojowego systemu rakietowego ICBM, zdolnego do rozmieszczenia zarówno w podziemnych silosach rakietowych, jak też w wyrzutniach mobilnych. Miał on być radzieckim odpowiednikiem amerykańskiego systemu MX.

Rozwój pocisku kompleksu RT-23 rozpoczęto decyzją władz z 1976 roku. Miał on obejmować system stacjonarny z pociskiem 15Ż44 oraz system na wyrzutni kolejowej z pociskiem 15Ż52, rozwijane w biurze konstrukcyjnym (KB) Južnoje. W 1979 roku zdecydowano zastosować wielogłowicową część bojową, zamiast jednogłowicowej. Pierwszy start rakiety 15Ż44 miał miejsce 26 października 1982 na Kosmodromie Plesieck. Odpalono 12 pocisków próbnych, z tego 8 startów udanych. Prace nad pociskiem 15Ż44 jednak przerwano postanowieniem z 10 lutego 1983 z powodu rozwoju bardziej perspektywicznego pocisku RT-23UTTCh.

RT-23UTTCh

Równoległe z opracowywaniem pocisków RT-23, KB Južnoje otrzymało 1 czerwca 1979 polecenie władz opracować ulepszoną rakietę RT-23 (RT-23UTTCh – *ułuczszonnyje taktiko-techniczeskije charaktieristiki* – ulepszone charakterystyki taktyczno-techniczne). Wstępny projekt opracowano w listopadzie 1982. Postanowieniem z 9 sierpnia 1983 zlecono opracowanie rakiety RT-23UTTCh w wariantach wystrzeliwanych z wyrzutni stacjonarnej (silosu), kolejowej i samobieżnej kołowej.

Jako pierwsza miała być opracowana rakietą 15Ż61 dla kompleksu kolejowego i 15Ż62 dla samobieżnego, a później 15Ż60 dla stacjonarnego. Prace nad kompleksem samobieżnym, kryptonim Celina-2, na dwunastoosiowym podwoziu MZKT-7906, zostały jednak przerwane.

Kompleks kolejowy 19P961

Prace nad kompleksem pocisku wystrzeliwanego z wyrzutni kolejowej (BŻRK – *bojowej żeleznodorożnyj raketnyj kompleks* – bojowy kolejowy kompleks raketowy) prowadzono początkowo dla rakiety 15Ż52 (RT-23), a następnie dla 15Ż61 (RT-23UTTCh). W kodzie NATO pocisk otrzymał oznaczenie **SS-24 Scalpel Mod 3**, a w traktacie START-1 oznaczono go jako RS-22W (ros. PC-22B).

Obraz kompleksu RT-23

Próby startów rakiety 15Ż61 prowadzono od 27 lutego 1985 do 22 grudnia 1987 w Mirnym, podczas których wystrzelono 32 pociski. Równolegle testowano w różnych strefach klimatycznych wyrzutnie na platformach kolejowych. Pierwszy pułk rakietowy z 15Ż61 rozpoczął dyżury bojowe 20 października 1987. Do połowy 1988 rozwinięto 6-7 pułków, rozlokowanych w rejonie Kostromy. Kompleks oficjalnie przyjęto na uzbrojenie 28 listopada 1989. Do 1999 roku pociski te weszły na uzbrojenie trzech dywizji rakietowych, każda w składzie 4 pułków (rozlokowanych normalnie pod Kostromą, we wsi Zwiezdneyj koło Permu i we wsi Kiedrowyj w Kraju Krasnojarskim. Obecnie jest wycofany z uzbrojenia.

Kompleks stacjonarny 19P960

Kompleks stacjonarny z rakieta 15Ż60 miał się odróżniać od kompleksów mobilnych podwyższoną odpornością pocisku i wyrzutni na skutki ataku jądrowego przeciwnika. W kodzie NATO kompleks nazwano SS-24 Scalpel Mod 2, a w traktacie START-1 – RS-22B (ros. PC-22B).

Pierwszy próbny start rakiety odbył się 31 lipca 1986 na poligonie w Plesiecku. Do 1989 roku wystrzelono podczas prób 17 rakiet. System wszedł do doświadczalnej służby 19 sierpnia 1988 w 46 Niżniednieprowskiej Dywizji Rakietowej w Pierwomajsku i do końca roku dyżurowało już 20 rakiet. 28 listopada 1989 kompleks został oficjalnie przyjęty na uzbrojenie i w tym roku wszedł do służby także w 60 Tamańskiej Dywizji Rakietowej w Tatiszczewie w obwodzie saratowskim. Pod koniec roku dyżurowało 56 rakiet, które zastąpiły pociski UR-100N UTTCh. W związku ze zmianą sytuacji politycznej na świecie, dalsze rozlokowanie rakiet wstrzymano w 1990 (mimo wyprodukowania dalszych co najmniej 8 sztuk), a ich produkcji ostatecznie zaprzestano w 1991.

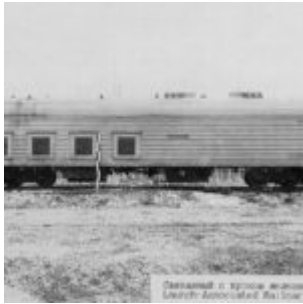

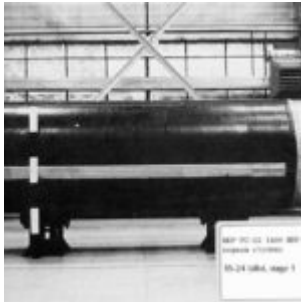
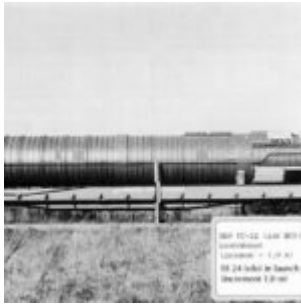
Widok na wjazd silosu i pojazdy pomocnicze, muzeum w Ukrainie. Fot. Władimir Zinin

Po rozpadzie ZSRR większość – 46 pocisków 46 Dywizji znalazło się na terytorium Ukrainy, gdzie w latach 1993-1994 zakończono ich dyżury bojowe, zgodnie z porozumieniami międzynarodowymi. w latach 1998-2002 pociski te zostały zutylizowane, a wyrzutnie zniszczone. Jeden silos został zachowany do celów muzealnych.

Pozostałe w Rosji 10 pocisków zostało wycofanych z uzbrojenia w 2001 roku, w związku z rezygnacją z przedłużenia ich resursu, po czym je zutylizowano (ich wyrzutnie przystosowano do pocisków RS-12M1 Topol-M).

Państwo	ZSRR
Producent	konstrukcja: KB Južnoje produkcja: Jużmasz
Inne nazwy	RT-23 : 15Ż52, SS-24 Mod.1, Scalpel RT-23UTTCh : 15Ż60, RS-22B, SS-24 Mod.2, Scalpel RT-23UTTCh : 15Ż61, RS-22W, SS-24 Mod.3, Scalpel
Typ	ICBM
Przeznaczenie	pocisk strategiczny
Wyrzutnia	RT-23 : RT-23UTTCh : RT-23UTTCh :
Długość	23 m
Średnica	2,4 m
Masa startowa	104,5 t
Napęd	3-stopniowy, na paliwo stałe

Zasięg	10 450 km
Udźwig	4050 kg
Naprowadzanie	bezwładnościowe
Celność	CEP: 500 m
Głowica	10 x 430 Kt MIRV